

**LANGUAGE LEARNING STRATEGY USAGES
OF FRENCH TEACHER CANDIDATES**

Fransızca Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Öğrenme

Stratejilerini Kullanımı

Canan AYDINBEK¹

Abstract

The aim of this study is to identify the language learning strategies (LLS) mostly used by French teacher candidates studying in French Language Teaching Department of Anadolu University. Another goal of the study is to explore if the gender and the grade level affect their LLS preferences. The data is collected by the Turkish translation of Language Learning Strategies Inventory developed by Oxford (1990). The percent frequency analyse is used to determine the LLS usage level, t test and Kruakal-Wallis test were used to analyse the relation between gender, grade level and LLS usages of 106 participants. The results revealed that French teacher candidates employ more compensatory, metacognitive and social strategies, while they prefer memory-related, cognitive and affective strategies at a low level. According to the findings, it seems that gender is not a factor affecting preference of LLS ($t(104) = .554, p = .581$). The findings also indicate a significant difference between grade levels. Namely, the first year students use LLS more than the students of preparatory class and the sophomores employ these strategies much less than the first year students. According to the results, a strategy training focusing especially on less used strategy types (memory-related, cognitive and affective) seems to be important. In the second phase of this study, after a period of regular instruction of LLS, a study researching the effect of the instruction on success and motivation of teacher candidates is proposed.

Keywords: *Language learning strategies, cognitive learning theory, effective language learning, French foreign language teaching.*

Özet

Bu araştırmanın amacı Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören Fransızca öğretmen adaylarının en çok ve en az kullandıkları yabancı dil öğrenme stratejilerini belirlemek ve strateji kullanımının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmaktır. Veri toplama aracı olarak Oxford (1990) tarafından geliştirilen dil öğrenme stratejileri envanterinin Türkçe formu kullanılmıştır. Toplam 106 katılımcının dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyini belirlemek için yüzde-frekans analizi, cinsiyet ve öğrenme stratejileri kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için t-testi ve sınıf düzeyi ile öğrenme stratejileri kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Verilere göre, katılımcıların sınıf düzeylerine göre dil öğrenme stratejisi puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Hazırlık sınıfı öğrencileri ile 1. sınıf öğrencileri ve 1. sınıf ile 2. sınıf öğrencileri arasında dil öğrenme stratejileri kullanımı açısından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sonuçlar katılımcıların bellek, bilişsel ve duygusal stratejileri, orta düzeyde kullandıklarını ortaya çıkarmıştır. Katılımcıların strateji kullanımı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Fransızca öğretmen adaylarına, öğrenime başladıkları ilk yıldan itibaren dil öğrenme stratejilerini etkili ve doğru biçimde kullanmayı öğretmenin gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmanın ikinci aşaması olarak, öğretmen adaylarına dil öğrenme stratejileri

¹ Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, e-posta: caydinbek@anadolu.edu.tr

konusunda düzenli şekilde eğitim verilmesi ve bu eğitimin başarı ve güdülenme üzerindeki etkisinin araştırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil öğrenme stratejileri, bilişsel öğrenme kuramı, etkili dil öğrenme, Fransızca yabancı dil öğretimi.

Giriş

Bildiğimiz gibi son yıllarda geliştirilen yabancı dil öğretim yöntem ve yaklaşımları öğreneni öğretim sürecinin merkezine yerleştirmektedir. Şimdiye kadar daha çok 'öğretim' etkinliğinden söz ediliyordu, ancak unutmamak gerekir ki 'öğrenme' ediminin gerçekleşmesi 'öğretim'in ön koşuludur. Başka bir deyişle, 'öğrenme' olmazsa 'öğretmek'ten söz etmek mümkün olmaz. Öğrenme ise yalnızca önceden planlanmış ve amaca yönelik bazı etkinliklerin sonucu değildir, günlük yaşam sırasında, farkında olmadan ya da belli bir amaca yönelik olmadan da gerçekleşebilir. Öğrenme sınıf ortamı ve derslerle sınırlı değildir, çoğu zaman öğrenmek amaç olmasa bile bir şeyler öğrenilir. Öğrenme yeni bilgilerin edinilmesi ve gerektiğinde yeniden kullanmak amacıyla bilişsel yapıyla bütünleştirilmesidir (Tardif, 1992). "Öğrenmeyi öğrenmek" ise tamamen doğuştan gelen bir yetenek değil, sonradan geliştirilebilen bir beceridir. Başarılı bir öğrenenin "öğrenmeyi öğrenme" becerisini kazanması gereklidir ve öğrenenlere bu beceriyi kazandırmak öğretmenin en önemli görevleri arasındadır (Porcher, 1995).

Öğrenme sürecini açıklamak amacıyla geliştirilmiş farklı kuramlar bulunmaktadır. Farklı öğretim yaklaşımları da bu kuramlardan birini ya da birkaçını temel alarak geliştirilmiştir. Bilişsel öğrenme kuramına göre, öğrenme bilginin zihinsel işlemlerden geçmesi sonucu oluşur. Öğrenme yalnızca yeni bilgiler biriktirmek değildir, ayrıca psişik süreçleri, bilişsel modelleri ve zihinsel yapıları geliştirmeye, çeşitlendirmeye ve yeni durumlara uygun hale getirmeye olanak sağlar (Defays, 2003).

Öğrenme süreci sırasında öğrenenin zihninde farkında olmadan ya da bilinçli olarak bazı etkinlikler gerçekleşir. Ayırıştırma, sonuç çıkarma, genelleme yapma, önceki bilgilerle bağlantı kurma vb. gibi etkinlikler öğrenme stratejileri olarak adlandırılır. Öğrenme stratejileri "öğrenenlerin kendi öğrenmelerini arttırmak için kullandıkları özel eylemler, davranışlar, adımlar ya da teknikler" (Scarcella ve Oxford, 1992) olarak tanımlanmaktadır. Sıkça öğrenme stratejileri ile karıştırılan öğrenme stilleri ise her öğrenme eylemine yön veren genel yatkınlıklardır. Örneğin bazıları için görsellik öğrenmede daha etkiliyken, bazı öğrenenler de duyarak ve dinleyerek öğrenme eğilimindedir. Öğrenme stratejileri her alanda ve her çeşit öğrenme sırasında kullanılmaktadır, ancak bir yabancı dil öğrenme süreci söz konusu olduğunda Yabancı Dil Öğrenme Stratejileri (Y.D.Ö.S.) olarak adlandırılmaktadır. Nunan'a (1999) göre yabancı dil öğrenme stratejileri "öğrenenlerin ikinci dili öğrenmek için kullandıkları zihinsel ve iletişimsel işlemler"dir. Her zaman dolaysız biçimde gözlemlenemeyen bu stratejiler öğrenme sürecinin daha aktif, etkili ve bilinçli olmasına yardım eder ve öğrenenlerin kendi öğrenme süreçlerini planlamalarına, düzenlemelerine ve böylece bu sürecin sorumluluğunu üstlenmelerine katkıda bulunur. Öğretmenlerin rolü ise öğrenenlerin amaca uygun stratejileri etkili ve bilinçli bir şekilde kullanmalarına yardımcı olmaktır.

Öğrenme stratejileri ile ilgili araştırmalar ilk önce "iyi öğrenen" (ing.: good learner)lerin davranışlarını araştırmak ve betimlemekle ilgilenmiştir. 1970'li yıllarda dil öğrenmeye yatkın öğrencilerle yapılan araştırmalar bu öğrenenlerin bazı stratejileri düzenli olarak ve

** Makalede yer alan alıntılar İngilizceden Türkçeye yazar tarafından çevrilmiştir.

daha sık kullandıklarını ortaya çıkarmıştır (Rubin, 1975). Daha sonra, araştırmacılar öğrenme stratejilerini sınıflandırmaya ve ayrıntılı biçimde betimlemeye çalışmışlar, strateji kullanımı ve yabancı dil edinimi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir (Cyr, 1998). Bu araştırmalar yaş ve cinsiyet faktörü, öğrenme stratejileri öğretiminin güdülenme ve dil düzeyine etkisi gibi konulara odaklanmıştır. Bazı araştırma sonuçları, dil öğrenmeye daha az yatkın olan öğrenenlerin öğrenme stratejilerini tesadüfi şekilde, birbiriyile bağlantısız ve kontrolsüz biçimde kullandıklarını göstermiştir (Chamot, Barnhardt, El-Dinary ve Robbins, 1996; Nunan, 1991; Green ve Oxford, 1995). Başka araştırma sonuçları ikinci dil düzeyini attırmak için hedefe uygun ve etkili strateji kullanımı öğretiminin, öğrenenlerin özellikle iletişim becerisi üzerinde olumlu etkiler yaptığını ortaya koymuştur (O'Malley, Chamot, Stewner-Manzanaras, Küpper ve Russo, 1985b). O'Malley (1987) yaptığı araştırmada farklı strateji tipleri (üstbilişsel, bilişsel ve sosyal-duygusal) öğretimi ile farklı dil becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçları strateji öğretiminin konuşma becerisi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu ama dinleme becerisini etkilemediğini göstermiştir (Nunan, 1999). Ayrıca strateji kullanımı öğretiminin motivasyonu attırdığı, daha fazla ve etkili strateji kullanmaya özendirdiği yönünde araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Chamot ve arkadaşları, 1996). Bu araştırmalar gibi birçok araştırma sonuçları, dil öğrenme stratejilerini belirlemenin ve bu stratejileri etkili biçimde kullanma becerisi kazandırmanın yabancı dil öğrenme/öğretme süreci üzerindeki olumlu etkilerini ortaya çıkarmaktadır.

Dil Öğrenme Stratejilerinin Sınıflandırılması

Yabancı dil öğrenme stratejileri farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Örneğin O'Malley ve Chamot'nun (O'Malley & Chamot, 1990'dan akt., Defays, 2003) aşağıdaki sınıflandırması oldukça açık ve anlaşılır görünmektedir:

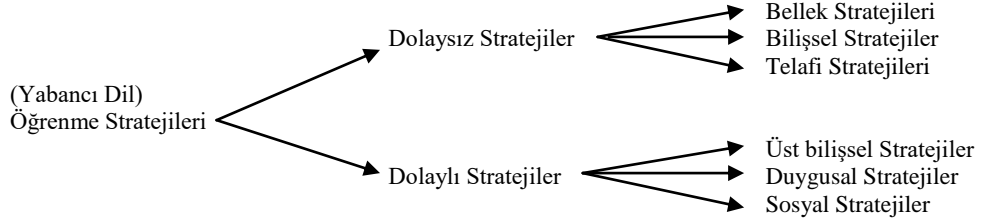
- 1- Üstbilişsel stratejiler: öğrenme süreci ile ilgili düşünme. Örneğin, sorunu tanımlama, çalışmayı planlama, öz idare ve öz değerlendirme.
- 2- Bilişsel stratejiler: dilin zihinsel ve fiziksel güdümlenmesi (Fr. manipulation). Örneğin, tekrar etmek, not almak, tümdengelim/tümevarım, özetlemek, aktarım yapmak...
- 3- Sosyal-duygusal stratejiler: başkalarıyla etkileşim, heyecanını kontrol etme. Örneğin, empati kurma, iletişim, işbirliği, yardım isteme, stresi azaltma teknikleri...

Rubin (Rubin, 1975'den akt., Defays, 2003) tarafından yapılan sınıflandırma öğrenme sürecinin üç ana aşamasını temel almaktadır: yeni verileri anlamak, bu verileri hafızada saklamak ve onları kullanmak.

- 1- Verileri elde etme ve anlama süreci: açıklama ve doğrulama stratejileri, çıkarım ve tahmin stratejileri, tümdengelimle mantık yürütme stratejileri ve kaynak kullanma stratejileri.
- 2- Ezber ve depolama süreci: birleştirmek, bağlam oluşturmak, görselleştirmek.
- 3- Yeniden kullanma stratejileri: pratik yapma stratejileri (tekrar, taklit, uygulama), öz değerlendirme stratejileri (sorunu belirleme, kendi hatalarını düzeltme), dolaylı sosyal stratejiler (iletişim kurmaya çabalamak, yardım istemek, vb.).

Ancak en ayrıntılı Y.D.Ö.S. sınıflandırması R. Oxford (1990) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmacı, kendinden öncekilerin yaptığı gibi stratejileri önce 'dolaylı' ve 'dolaysız' olarak iki temel boyuta, onları ise altı alt gruba ayırmıştır. Aşağıdaki şema bu sınıflandırmayı göstermektedir.

Şema 1: Oxford'a (1990) göre dil öğrenme stratejilerinin sınıflandırması.

Bu stratejilerin işlevleri sırasıyla şöyledir: bellek stratejileri anımsamayı ve yeni bilginin uzun süreli belleğe gönderildikten sonra iletişim için yeniden kullanılmasını sağlar. Bilişsel stratejiler zihinsel model oluşturmak, gözden geçirmek ve hedef dilde mesajı anlamak ve üretmek için kullanılırlar. Telafi stratejileri dil kullanımında iletişimi koparmaksızın bilgi eksikliklerini gidermek amacıyla kullanılırlar. İkinci gruptaki dolaysız stratejiler ise genel olarak öğrenme sürecinin yönetilmesiyle ilgilidir ve işlevleri şöyledir: üst bilişsel stratejiler öğrenenlerin kendi öğrenim süreçlerini planlamalarına ve düzenlemelerine olanak sağlar. Duygusal stratejiler öğrenenlerin öğrenme ile ilgili duygularını, güdülenmelerini ve tutumlarını kontrol etmelerine yardım eder. Sosyal stratejiler ise diğerleri ile etkileşim kurmaya ve yardım istemeye yönelik stratejilerdir.

Oxford (1990) tarafından yapılan sınıflamada aşağıdaki stratejiler yer almaktadır:

1. Doğrudan Stratejiler

a. Bellek Stratejileri

- (1) Zihinsel bağ kurmak
- (2) Resim ve ses tatbik etmek
- (3) Yeterince tekrar etmek
- (4) Hareket tatbik etmek

b. Bilişsel Stratejiler

- (1) Pratik yapmak
- (2) Mesajı alıp göndermek
- (3) Analiz etmek ve anlamak
- (4) Hedef dilde anlamak ve üretmek için yapı kullanmak

c. Telafi Stratejileri

- (1) Dinlerken ve okurken tahminde bulunmak
- (2) Yazarken ve konuşurken sınırların üstesinden gelmek

2. Dolaylı Stratejiler

d. Üstbilişsel Stratejiler

- (1) Öğrenmeyi merkezileştirmek
- (2) Öğrenmeyi düzenleme ve planlama
- (3) Öğrenmeyi değerlendirmek

e. Duygusal Stratejiler

- (1) Kaygıyı azaltmak
- (2) Kendini cesaretlendirmek
- (3) Duygulara hâkim olmak ve kontrol etmek

f. Sosyal Stratejiler

- (1) Sorular sormak ve istekte bulunmak
- (2) İşbirliği yapmak
- (3) Empati kurmak

Etkili bir öğrenme için bir öğrenenin kullandığı öğrenme stratejileri ve öğrenme stili, hedef dilde gerçekleştirdiği etkinlik ve kullanılan öğretim yöntemi ile uyumlu olmalıdır. Oxford'a (2003) göre, aşağıdaki koşullar yerine getirilmişse bir strateji yararlıdır: (a) strateji verilen ikinci dil görevi (ing.: task) ile ilgilidir, (b) strateji az ya da çok öğrencinin özel öğrenme stili tercihine uygundur ve (c) öğrenci stratejiyi etkin biçimde kullanır ve öteki ilgili stratejiler ile bağlantı kurar. Bu koşulları yerine getiren stratejiler "öğrenmeyi daha kolay, daha hızlı, daha zevkli, daha öz-idareli (self-directed), daha etkili ve yeni durumlara aktarılabilir kılar".

Kendi öğrenme stillerine ve amaçlarına uygun stratejileri seçerek kullanma becerisi kazanan öğrenenlerin, bu stratejileri tesadüfi ve bilinçsizce kullananlara göre daha başarılı oldukları yukarıda sözü edilen çeşitli araştırmalarca gösterilmiştir. Öğrencilerin kullandıkları stratejilerin uygun ve etkili olup olmadığını belirlemek için öncelikle öğrencilerin hangi stratejileri ne sıklıkta kullandıklarını belirlemek gerekmektedir. Y.D.Ö.S.nin kullanımı ve dil gelişimi üzerindeki etkileri ile ilgili araştırmalar daha çok İngilizce yabancı dil öğretimi alanındadır. Fransızca yabancı dil öğretimi alanında benzer çalışmalara çok fazla rastlanmamaktadır. Bu doğrultuda, bu çalışmanın amacı, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının hangi stratejileri ne sıklıkta kullandıklarını saptamaktır. Bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1- Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalında öğrenim gören öğrenciler en fazla hangi dil öğrenme stratejilerini kullanmaktadır?

2- Y. D.Ö.S. kullanım düzeyi cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?

3- Y.D.Ö.S. kullanım düzeyi ile sınıf düzeyi (hazırlık, 1., 2., 3., 4. sınıf ve yüksek lisans) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu çalışma, temel araştırma türünde niceliksel bir araştırmadır (Karasar, 2012). Çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılı, bahar döneminde, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören toplam 106 öğrenci (n=106) oluşturmaktadır. Katılımcıların % 67'si kadın ($f = 71$), % 33'ü erkektir ($f = 35$). Ayrıca katılımcıların % 44.3'ü hazırlık sınıfında ($f = 47$), % 21.7'si 1. sınıfta ($f = 23$), % 13.2'si 2. sınıfta ($f = 14$), % 9.4'ü 3. sınıfta ($f = 10$), % 8.5'i 4. sınıfta ($f = 9$) ve % 2.8'i lisansüstü düzeyde ($f = 3$) eğitim görmektedir.

Veri Toplama Aracı

Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri: Veri toplama aracı olarak R. Oxford (1990) tarafından geliştirilen 50 maddelik, 6 alt boyuttan oluşan Dil Öğrenme Stratejileri

İşlem

Veriler yüzde-frekans analizi, parametrik testlerden olan bağımsız örneklem t-testi ve parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis testine başvurularak bulgular ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri yüzde-frekans analizi ile belirlenmiş ve çapraz tablolar ile sunulmuştur. Katılımcıların cinsiyeti ve öğrenme stratejileri kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için t-testi, sınıf düzeyi ve öğrenme stratejileri kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 16.0 programından yararlanılmıştır.

Kadın öğretmen adaylarının en fazla (%64.8) orta düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%74.3) orta düzeyde bellek stratejisini tercih ettikleri gözlenmiştir. Kadın

öğretmen adaylarının en fazla (%49.9) orta düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%51.4) orta düzeyde bilişsel stratejileri tercih ettikleri gözlenmiştir. Kadın öğretmen adaylarının en fazla (% 60.6) yüksek düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%65.7) yüksek düzeyde telafi stratejisini tercih ettikleri gözlenmiştir. Kadın öğretmen adaylarının en fazla (%63.4) yüksek düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%54.3) yüksek düzeyde üstbilişsel stratejileri tercih ettikleri gözlenmiştir. Kadın öğretmen adaylarının en fazla (%54.9) orta düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%62.9) orta düzeyde duygusal stratejileri tercih ettikleri gözlenmiştir. Kadın öğretmen adaylarının en fazla (%63.4) yüksek düzeyde, erkek öğretmen adaylarının ise en fazla (%62.9) yüksek düzeyde sosyal stratejileri tercih ettikleri gözlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetleri ile dil öğrenme stratejilerini kullanımları arasında bir farklılık gözlenmemektedir. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının yüksek oranda tercih ettikleri stratejiler telafi stratejileri, üstbilişsel stratejiler ve sosyal stratejiler iken, orta düzeyde tercih ettikleri stratejilerin bellek stratejileri, bilişsel stratejiler ve duygusal stratejiler olduğu görülmektedir.

Bulgular

Cinsiyete Göre Y.D.Ö.S. Kullanımına İlişkin Bulgular

Öğrenenlerin cinsiyeti ve Y.D.Ö.S. kullanımları arasındaki ilişki düzeyini gösteren veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo1. Cinsiyete göre Y.D.Ö.S. kullanımı

Stratejiler	Erkekler				Kadınlar			
	Düşük	Orta	Yüksek	Toplam	Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
Bellek								
Sayı / %	4/11.4	26/74.3	5/14.3	35/100.0	5/7.0	46/64.8	20/28.2	71/100.0
Str.-düzey %	44.4	36.1	20.0	33.0	55.6	63.9	80.0	67.0
Bilişsel								
Sayı/%	5/14.3	18/51.4	12/34.3	35/100.0	7/9.9	35/49.3	29/40.8	71/100.0
Str.-düzey %	41.7	34.0	29.3	33.0	6.6	33.0	27.4	67.0
Telafi								
Sayı/ %	2/5.7	10/28.6	23/65.7	35/100.0	1/1.4	27/38.0	43/60.6	71/100.0
Str.-düzey %	66.7	27.0	34.8/65.7	33.0/100.0	33.3/1.4	73.0/38.0	65.2/60.6	67.0/100.0
Üstbilişsel								
Sayı/%	3/8.6	13/37.1	19/54.3	35/100.0	7/9.9	19/26.8	45/63.4	71/100.0
Str.-düzey %	30.0	40.6	29.7	33.0	70.0	59.4	70.3	67.0
Duygusal								
Sayı/%	5/14.3	22/62.9	8/22.9	35/100.0	13/18.3	39/54.9	19/26.8	71/100.0
Str.-düzey %	27.8	36.1	29.6	33.0	72.2	63.9	70.4	67.0
Sosyal								
Sayı/%	3/8.6	10/28.6	22/62.9	35/100.0	5/7.0	21/29.6	45/63.4	71/100.0
Str.-düzey %	37.5	32.3	32.8	33.0	62.5	67.7	67.2	67.0

Envanterinin Türkçe çevirisi kullanılmıştır ve İngilizceyle ilgili bazı bölümler araştırmacı tarafından Fransızcaya uyarlanmıştır. Bu ölçeğin İngilizce formu ve Türkçe çevirisi arasında dilsel eşdeğerlik çalışması Cesur ve Fer (2007) tarafından yapılmış ve anketin iç tutarlık güvenilirlik katsayılarının yüksek ve kabul edilebilir olduğu ve sonuç olarak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu belirtilmiştir. Anketin ilk bölümü cinsiyet ve sınıf ile ilgili soruları içermektedir. İkinci bölümde ise hiçbir zaman doğru değil (1), nadiren doğru (2), bazen doğru (3), sık sık doğru (4) ve her zaman doğru (5) şeklinde beşli Likert tipinde ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin ilk bölümündeki 9 madde bellek stratejileri, ikinci bölümdeki 14 madde bilişsel stratejiler, üçüncü bölümdeki 6 madde telafi stratejileri, dördüncü bölümdeki 9 madde üstbilişsel stratejiler, beşinci bölümdeki 6 madde duygusal stratejiler ve altıncı bölümdeki 6 madde sosyal stratejiler ile ilgilidir.

Sınıf Düzeyine Göre Y.D.Ö.S. Kullanımına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının yabancı dil öğrenme stratejileri tercihleri sınıf düzeylerine göre de incelenmiştir. Her bir sınıf düzeyi için yabancı dil öğrenme stratejileri seçimi çapraz tablolar aracılığıyla belirlenmiştir. Tablo 2’de öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre bellek stratejisi seçimi sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre bellek stratejisi dağılımları

			Bellek str._düzey			
Sınıf	Hazırlık	Sayı	Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
		Sınıf yüzdesi	10.6	72.3	17.0	100.0
		Bellek str._düzey yüzdesi	55.6	47.2	32.0	44.3
		Toplam yüzde	4.7	32.1	7.5	44.3
	1.sınıf	Sayı	1	13	9	23
		Sınıf yüzdesi	4.3	56.5	39.1	100.0
		Bellek str._düzey yüzdesi	11.1	18.1	36.0	21.7
		Toplam yüzde	0.9	12.3	8.5	21.7
	2.sınıf	Sayı	3	10	1	14
		Sınıf yüzdesi	21.4	71.4	7.1	100.0
		Bellek str._düzey yüzdesi	33.3	13.9	4.0	13.2
		Toplam yüzde	2.8	9.4	0.9	13.2
	3.sınıf	Sayı	0	7	3	10
		Sınıf yüzdesi	0.0	70.0	30.0	100.0
		Bellek str._düzey yüzdesi	0.0	9.7	12.0	9.4
		Toplam yüzde	0.0	6.6	2.8	9.4
	4.sınıf	Sayı	0	6	3	9
		Sınıf yüzdesi	0.0	66.7	33.3	100.0

	Bellek str._düzey yüzdesi	0.0	8.3	12.0	8.5
	Toplam yüzde	0.0	5.7	2.8	8.5
Lisansüstü	Sayı	0	2	1	3
	Sınıf yüzdesi	0.0	66.7	33.3	100.0
	Bellek str._düzey yüzdesi	0.0	2.8	4.0	2.8
	Toplam yüzde	0.0	1.9	0.9	2.8
Toplam	Sayı	9	72	25	106
	Sınıf yüzdesi	8.5	67.9	23.6	100.0
	Bellek str._düzey yüzdesi	100.0	100.0	100.0	100.0
	Toplam yüzde	8.5	67.9	23.6	100.0

Öğretmen adaylarının bütün sınıf düzeylerinde bellek stratejisini en fazla orta düzeyde benimsedikleri görülmektedir. Hazırlık sınıfı öğrencileri %72.3, 1. sınıf öğrencileri %56.5, 2. sınıf öğrencileri %71.4, 3. sınıf öğrencileri %70.0, 4. sınıf öğrencileri %66.7 ve lisansüstü eğitim alan öğrenciler %66.7 oranında, en fazla orta düzeyde bellek stratejisini tercih etmişlerdir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre bilişsel stratejileri tercih etme dağılımları Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre bilişsel strateji dağılımları

			Bilişsel str. düzey			
Sınıf			Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
Hazırlık	Sayı		7	30	10	47
	Sınıf yüzdesi		14.9	63.8	21.3	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi		58.3	56.6	24.4	44.3
	Toplam yüzde		6.6	28.3	9.4	44.3
1.sınıf	Sayı		2	5	16	23
	Sınıf yüzdesi		8.7	21.7	69.6	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi		16.7	9.4	39.0	21.7
	Toplam yüzde		1.9	4.7	15.1	21.7
2.sınıf	Sayı		3	8	3	14
	Sınıf yüzdesi		21.4	57.1	21.4	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi		25.0	15.1	7.3	13.2
	Toplam yüzde		2.8	7.5	2.8	13.2
3.sınıf	Sayı		0	6	4	10
	Sınıf yüzdesi		0.0	60.0	40.0	100.0
	Bilişsel str._düzey		0.0	11.3	9.8	9.4

	yüzdesi				
	Toplam yüzde	0.0	5.7	3.8	9.4
4.sınıf	Sayı	0	4	5	9
	Sınıf yüzdesi	0.0	44.4	55.6	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi	0.0	7.5	12.2	8.5
	Toplam yüzde	0.0	3.8	4.7	8.5
Lisansüstü	Sayı	0	0	3	3
	Sınıf yüzdesi	0.0	0.0	100.0	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi	0.0	0.0	7.3	2.8
	Toplam yüzde	0.0	0.0	2.8	2.8
Toplam	Sayı	12	53	41	106
	Sınıf yüzdesi	11.3	50.0	38.7	100.0
	Bilişsel str._düzey yüzdesi	100.0	100.0	100.0	100.0
	Toplam yüzde	11.3	50.0	38.7	100.0

Tablo 4’de görüldüğü gibi, hazırlık sınıfı öğrencileri %63.8, 2. sınıf öğrencileri %57.1 ve 3. sınıf öğrencileri %60.0 oranında - orta düzeyde - bilişsel stratejileri tercih ederken 1. sınıf öğrencileri %69.6, 4. Sınıf öğrencileri %55.6 ve lisansüstü eğitim alan öğrenciler %100.0 oranında - yüksek düzeyde - tercih etmişlerdir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre telafi stratejilerini tercih etme dağılımları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre telafi stratejisi dağılımları

		Telafi str._düzey				
		Düşük	Orta	Yüksek	Toplam	
Sınıf	Hazırlık	Sayı	2	18	27	47
		Sınıf yüzdesi	4.3	38.3	57.4	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	66.7	48.6	40.9	44.3
		Toplam yüzde	1.9	17.0	25.5	44.3
1.sınıf	Sınıf	Sayı	0	6	17	23
		Sınıf yüzdesi	0.0	26.1	73.9	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	0.0	16.2	25.8	21.7
		Toplam yüzde	0.0	5.7	16.0	21.7
2.sınıf	Sınıf	Sayı	1	7	6	14
		Sınıf yüzdesi	7.1	50.0	42.9	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	33.3	18.9	9.1	13.2
		Toplam yüzde				

		Toplam yüzde	0.9	6.6	5.7	13.2
	3.sınıf	Sayı	0	2	8	10
		Sınıf yüzdesi	0.0	20.0	80.0	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	0.0	5.4	12.1	9.4
		Toplam yüzde	0.0	1.9	7.5	9.4
	4.sınıf	Sayı	0	4	5	9
		Sınıf yüzdesi	0.0	44.4	55.6	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	0.0	10.8	7.6	8.5
		Toplam yüzde	0.0	3.8	4.7	8.5
	Lisansüstü	Sayı	0	0	3	3
		Sınıf yüzdesi	0.0	0.0	4.5	2.8
		Telafi str._düzey yüzdesi	0.0	0.0	2.8	2.8
		Toplam yüzde	0.0	37	66	106
Toplam		Sayı	3	34.9	62.3	100.0
		Sınıf yüzdesi	2.8	100.0	100.0	100.0
		Telafi str._düzey yüzdesi	100.0	34.9	62.3	100.0
		Toplam yüzde	2.8			

Hazırlık sınıfı öğrencileri %57.4, 1. sınıf öğrencileri %73.9, 3. sınıf öğrencileri %80.0, 4. sınıf öğrencileri %55.6 ve lisansüstü eğitim alan öğrenciler %100.0 oranında yüksek düzeyde telafi stratejilerini tercih ederken 2. sınıf öğrencileri %50.0 oranında - orta düzeyde - telafi stratejilerini tercih etmişlerdir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre üstbilişsel stratejileri tercih etme dağılımları Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre üstbilişsel strateji dağılımları

			Üstbilişsel str._düzey			
			Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
Sınıf	Hazırlık	Sayı	4	18	25	47
		Sınıf yüzdesi	8.5	38.3	53.2	100.0
		Üstbiliş. str._düzey yüzdesi	40.0	56.2	39.1	44.3
		Toplam yüzde	3.8	17.0	23.6	44.3
1.sınıf		Sayı	2	2	19	23
		Sınıf yüzdesi	8.7	8.7	82.6	100.0
		Üstbiliş str._düzey yüzdesi	20.0	6.2	29.7	21.7
		Toplam yüzde	1.9	1.9	17.9	21.7

2.sınıf	Sayı	3	8	3	14
	Sınıf yüzdesi	21.4	57.1	21.4	100.0
	Üstbiliş.str._düzey yüzdesi	30.0	25.0	4.7	13.2
	Toplam yüzde	2.8	7.5	2.8	13.2
3.sınıf	Sayı	1	1	8	10
	Sınıf yüzdesi	10.0	10.0	80.0	100.0
	Üstbiliş. str._düzey yüzdesi	10.0	3.1	12.5	9.4
	Toplam yüzde	0.9	0.9	7.5	9.4
4.sınıf	Sayı	0	3	6	9
	Sınıf yüzdesi	0.0	33.3	66.7	100.0
	Üstbiliş. str._düzey yüzdesi	0.0	9.4	9.4	8.5
	Toplam yüzde	0.0	2.8	5.7	8.5
Lisansüstü	Sayı	0	0	3	3
	Sınıf yüzdesi	0.0	0.0	100.0	100.0
	Üstbiliş. str._düzey yüzdesi	0.0	0.0	4.7	2.8
	Toplam yüzde	0.0	0.0	2.8	2.8
Toplam	Sayı	10	32	64	106
	Sınıf yüzdesi	9.4	30.2	60.4	100.0
	Üstbiliş. str._düzey yüzdesi	100.0	100.0	100.0	100.0
	Toplam yüzde	9.4	30.2	60.4	100.0

Hazırlık sınıfı öğrencileri %53.2, 1. sınıf öğrencileri %82.6, 3. sınıf öğrencileri %80.0, 4. sınıf öğrencileri %66.7 ve lisansüstü eğitim alan öğrenciler %100.0 oranında - yüksek düzeyde - üst bilişsel stratejileri tercih ederken 2. sınıf öğrencileri %57.1 oranında - orta düzeyde - tercih etmişlerdir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre duygusal stratejileri tercih etme dağılımları tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre duygusal strateji dağılımları

		Duygusal str._düzey				
Sınıf	Hazırlık	Sayı	Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
		Sayı	10	27	10	47
		Sınıf yüzdesi	21.3	57.4	21.3	100.0
		Duygusal str._düzey yüzdesi	55.6	44.3	37.0	44.3
		Toplam yüzde	9.4	25.5	9.4	44.3
	1.sınıf	Sayı	2	14	7	23
		Sınıf yüzdesi	8.7	60.9	30.4	100.0

	Duygusal str._düzey yüzdesi	11.1	23.0	25.9	21.7
	Toplam yüzde	1.9	13.2	6.6	21.7
2.sınıf	Sayı	5	9	0	14
	Sınıf yüzdesi	35.7	64.3	0.0	100.0
	Duygusal str._düzey yüzdesi	27.8	14.8	0.0	13.2
	Toplam yüzde	4.7	8.5	0.0	13.2
3.sınıf	Sayı	1	1	8	10
	Sınıf yüzdesi	10.0	10.0	80.0	100.0
	Duygusal str._düzey yüzdesi	5.6	1.6	29.6	9.4
	Toplam yüzde	0.9	0.9	7.5	9.4
4.sınıf	Sayı	0	7	2	9
	Sınıf yüzdesi	0.0	77.8	22.2	100.0
	Duygusal str._düzey yüzdesi	0.0	11.5	7.4	8.5
	Toplam yüzde	0.0	6.6	1.9	8.5
Lisansüstü	Sayı	0	3	0	3
	Sınıf yüzdesi	0.0	100.0	0.0	100.0
	Duygusal str._düzey yüzdesi	0.0	4.9	0.0	2.8
	Toplam yüzde	0.0	2.8	0.0	2.8
Toplam	Sayı	18	61	27	106
	Sınıf yüzdesi	17.0	57.5	25.5	100.0
	Duygusal str._düzey yüzdesi	100.0	100.0	100.0	100.0
	Toplam yüzde	17.0	57.5	25.5	100.0

Hazırlık sınıfı öğrencileri %57.4, 1. sınıf öğrencileri %60.9, 2. sınıf öğrencileri %64.3, 4. sınıf öğrencileri %77.8 ve lisansüstü öğrenciler %100.0 oranında - orta düzeyde - duygusal stratejileri tercih ederken 3. sınıf öğrencileri %80.0 oranında - yüksek düzeyde - tercih etmişlerdir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre sosyal stratejileri tercih etme dağılımları tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların sınıf düzeylerine göre sosyal strateji dağılımları

		Sosyal str._düzey			
Sınıf		Düşük	Orta	Yüksek	Toplam
Hazırlık	Sayı	5	14	28	47
	Sınıf yüzdesi	10.6	29.8	59.6	100.0
	Sosyal str._düzey	62.5	45.2	41.8	44.3

	yüzdesi				
	Toplam yüzde	4.7	13.2	26.4	44.3
1.sınıf	Sayı	0	6	17	23
	Sınıf yüzdesi	0.0	26.1	73.9	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	0.0	19.4	25.4	21.7
	Toplam yüzde	0.0	5.7	16.0	21.7
2.sınıf	Sayı	1	8	5	14
	Sınıf yüzdesi	7.1	57.1	35.7	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	12.5	25.8	7.5	13.2
	Toplam yüzde	0.9	7.5	4.7	13.2
3.sınıf	Sayı	2	1	7	10
	Sınıf yüzdesi	20.0	10.0	70.0	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	25.0	3.2	10.4	9.4
	Toplam yüzde	1.9	0.9	6.6	9.4
4.sınıf	Sayı	0	1	8	9
	Sınıf yüzdesi	0.0	11.1	88.9	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	0.0	3.2	11.9	8.5
	Toplam yüzde	0.0	0.9	7.5	8.5
Lisansüstü	Sayı	0	1	2	3
	Sınıf yüzdesi	0.0	33.3	66.7	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	0.0	3.2	3.0	2.8
	Toplam yüzde	0.0	0.9	1.9	2.8
Toplam	Sayı	8	31	67	106
	Sınıf yüzdesi	7.5	29.2	63.2	100.0
	Sosyal str._düzey yüzdesi	100.0	100.0	100.0	100.0
	Toplam yüzde	7.5	29.2	63.2	100.0

Hazırlık sınıfı öğrencileri %59.6, 1. sınıf öğrencileri %73.9, 3. sınıf öğrencileri %70.0, 4. sınıf öğrencileri %88.9 ve lisansüstü eğitim alan öğrenciler %66.7 oranında - yüksek düzeyde - sosyal stratejileri tercih ederken 2. sınıf öğrencileri %57.1 oranında - orta düzeyde - tercih etmişlerdir.

Bunlara ek olarak araştırma sorularından biri olan “dil öğrenme stratejilerinin kullanımı cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” sorusunun cevaplanması için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Parametrik testlerden biri olan bağımsız örneklem t-testinin yapılabilmesi için bağımlı ve bağımsız değişkenin normal dağılım göstermesi gerekmektedir (Akbulut, 2010). Normal dağılımın kontrolü için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Hem cinsiyet (çarpıklık_{cinsiyet} = .733 ve basıklık_{cinsiyet} = -1.492)hem

de dil öğrenme stratejileri puanının (çarpıklık_{dil_ogrenme} = -.370 ve basıklık_{dil_ogrenme} = -.578) çarpıklık değerinin +1 ve -1 aralığında basıklık değerinin +2 ve -2 aralığında olduğundan (Blest, 2003) her iki değişkenin de normal dağılıma uygun bir dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Bu duruma karşın Kolmogorov-Smirnov testine bakılmış ve kadınlar için ($D(71) = .132, p = .004$) normal dağılım göstermezken erkekler için ($D(35) = .098, p = .200$) normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Ancak Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk'e göre (2010) normal dağılımın belirlenmesinde sadece bir koşula bağlı kalınmamalı birden fazla durum işe koşulmalıdır. Bu nedenle histogram ve çeyrekler grafiği incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği kanaatine varılmıştır ve de dil öğrenme stratejileri puanının normal dağıldığı görülmüştür (Chakravarti, Laha ve Roy, 1967). Bağımlı değişken olan Oxford (1990) dil öğrenme stratejileri envanteri ölçeğinden elde edilen ortalama toplam puanın ve bağımsız değişken olan cinsiyetin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Cinsiyet açısından dil öğrenme stratejileri puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonucu tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Dil öğrenme stratejileri puan ortalamalarına ilişkin t-testi sonuçları

	n	$\bar{x}$	Ss	t	Sd
Erkek	71	3.351	.4861	.554	104
Kadın	35	3.294	.5076		

Öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri ve cinsiyet arasında gözlenen fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($t(104) = .554, p = .581$). Son olarak "dil öğrenme stratejilerinin kullanımı ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?" sorusunun cevaplanması için bağımsız örneklem için varyans analizine başvurulabilir. Parametrik testlerin yürütülmesi için bağımsız değişkenin her bir alt grubunda en az 15 birim bulunmalıdır (Can, 2014). Ancak 2. sınıfta ($f = 14$), 3. sınıfta ($f = 10$), 4. sınıfta ($f = 9$) ve lisansüstü düzeyde ($f = 3$) eğitim görmekte olan katılımcılar sözü edilen grup sayısını karşılamamaktadır. Bu nedenle parametrik olmayan testlere başvurulmalıdır. Bağımsız örneklem için varyans analizinin parametrik olmayan karşılığı olan Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Sınıf düzeyi açısından dil öğrenme stratejileri puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kruskal-Wallis testi sonucu tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Dil öğrenme stratejileri puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis testi sonuçları

Sınıf Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	Anlamlı Fark
hazırlık	47	44.99	5	25.545	hazırlık-1.sınıf
1.sınıf	23	69.83			1. sınıf-2.sınıf
2.sınıf	14	30.04			
3.sınıf	10	71.45			
4.sınıf	9	62.50			
lisansüstü	3	84.33			
Toplam	106				

Katılımcıların öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine göre dil öğrenme stratejisi puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($H = 25.545, Sd=5, p = .00$). Bu

farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için her bir grubun arasında ayrı ayrı olmak üzere Mann-Whitney U testleri yürütülmüştür. Bu durumda anlamlılık düzeyi için Bonferroni düzeltmesi yapılmış ve yeni anlamlılık düzeyi .003 olarak belirlenmiştir. Tablo 9'da da görüldüğü üzere bu farklılık hazırlık sınıfı ve 1. sınıf, 1. sınıf ve 2. sınıf düzeyleri arasındadır. 1. sınıfta öğrenim gören katılımcılar, hazırlıkta öğrenim görenlerden daha fazla Y.D.Ö.S. kullanırken, 2. sınıfta öğrenim görenlerin bu stratejileri 1. sınıftakilerden çok daha az kullandıkları görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın amaçlarından biri Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının en çok kullandıkları Y.D.Ö.S.'ni belirlemektir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının yüksek oranda tercih ettikleri stratejiler telafi stratejileri, üstbilişsel stratejiler ve sosyal stratejiler iken, orta düzeyde tercih ettikleri stratejilerin bellek stratejileri, bilişsel stratejiler ve duygusal stratejiler olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, katılımcıların bilgileri kalıcı hale getirmek, dille ilgili verileri çözümlenmek, mantık yürütmek, yapılar oluşturmak, pratik yapmak, transfer yapmak gibi dilsel verileri işlemek için kullanılan bilişsel stratejileri ve duyguları ve kaygı düzeyini kontrol etmeye yönelik duygusal stratejileri yeterince etkili kullanamadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Oysa özellikle bilişsel stratejilerin etkili kullanımı yabancı dil öğrenme sürecinde büyük önem taşımaktadır. Araştırma sonuçları, katılımcıların bellek stratejilerini orta ya da düşük düzeyde kullandıklarını da göstermektedir. Katılımcıların derslerde işlenen bilgileri kısa bir süre sonra unutmalarını ya da kalıcı hale getirmekte güçlük çekmelerini engellemek için derslerde etkili bellek stratejileri kullanımı öğretilir. Ayrıca bilgileri kalıcı hale getirmenin en önemli yollarından birinin tekrar olduğu düşünülerek, öğrencilere sık sık ödev verilebilir. Duygusal stratejilerin düşük düzeyde kullanılması ise, özellikle sözlü sınavlarda yaşanan heyecan ve kaygı düzeyini kontrol etmek konusunda yeterince etkili olamamalarını kısmen açıklayabilir. Düşük ya da orta düzeyde kullanılan bu stratejilerle ilgili öğrencileri bilinçlendirmek, bilgilendirmek ve etkili ve doğru kullanmayı öğretmek amacıyla derslerde sistemli ve düzenli alıştırmalar yapılması yararlı olabilir. Cyr'e (1996) göre, stratejiler kişisel özellikler ve öğrenme stillerinin aksine düzenlenebilir, etkisiz stratejiler değiştirilebilir ya da bırakılarak yerine yeni ve daha etkili, farklı durumlara uygun stratejiler geçebilir. Etkili strateji kullanmayı öğretmeyi amaçlayan etkinliklerin, kısıtlı ders süresi göz önüne alındığında, ayrı bir strateji öğretimi seansı olarak değil, derslerle bütünleşmiş olarak yapılması tercih edilebilir.

Çalışmanın ikinci amacı öğretmen adaylarının Y.D.Ö.S. kullanımları ile cinsiyet ve sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Araştırma sonuçları bize katılımcıların cinsiyetlerine göre dil öğrenme stratejilerini kullanımları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Bu sonuç, katılımcıların cinsiyet açısından eşit sayıda olmamasına bağlı olabileceği gibi, bu çalışma grubu için cinsiyetin dil öğrenme stratejilerinin kullanımı açısından belirleyici bir faktör olmadığı yönünde de yorumlanabilir. Sınıf düzeyine göre Y.D.Ö.S. kullanımı sonuçlarına göre ise, hazırlık sınıfında öğrenim gören katılımcıların 1. sınıftaki katılımcılara göre daha az Y.D.Ö.S.'ni kullandıkları ve 2. sınıfta öğrenim gören katılımcıların 1. sınıftakilere göre yine bu stratejileri daha az kullandıkları görülmüştür. Hazırlık sınıfında öğrencilerin ilk defa Fransızca öğrenmeye başlamaları nedeniyle Y.D.Ö.S. stratejilerini yeterli ve etkili kullanmayı henüz öğrenmemiş olmaları etkili olabilir. Ancak öğrencilerin lise yıllarında İngilizce öğrenme süreci boyunca kullanmaya alışmış oldukları stratejileri Fransızca öğrenmeye başladıklarında da kullanmaya devam etmeleri beklenebilir. 1. sınıfa geldiklerinde ise dersler sırasında öğretmenlerin verdikleri yönergeler ve uyarılar doğrultusunda, farkında olarak ya da bilinçsizce bu stratejileri daha fazla kullanmaya

başladıklarını düşünülebilir. 2. Sınıf ve daha üst sınıflarda öğrenme stratejilerinin daha düşük düzeyde kullanılması olasılıkla dil öğretim derslerinin kuramsal derslere göre daha az sayıda olmasına bağlı olabilir. Araştırma sonuçlarına göre, bekleneceği üzere, katılımcılar öğrenim süreleri arttıkça öğrenme stratejilerini etkili kullanmayı öğrenmemektedirler. Başka bir deyişle dil düzeyi arttıkça öğrenme stratejilerini etkili kullanma becerisi de gelişmemektedir. Öğrencilerin bu stratejilerin kullanımı konusunda hazırlık sınıfından itibaren bilinçlendirilmesi ve bir strateji eğitime tabi tutulması, öğrenim yaşamlarının daha ileriki yıllarında başarı düzeyini ve güdülenmelerini arttırmaya yardımcı olabilir. Böylece, öğrenciler yeni bir dil öğrenmeye başlar başlamaz, değişik öğrenme durumlarına ve farklı etkinliklere uygun olan stratejileri kullanma becerisi kazanarak, öğrenme potansiyelini daha üst düzeye çıkarabilirler. Ayrıca öğrenme süreci yalnızca sınıf ortamı ile sınırlı olmadığından, sınıf dışında karşılaşılan öğrenme durumlarında da öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğrenme stratejilerini etkili ve yerinde kullanmayı öğrenmek gerekli görünmektedir. Çünkü “öğrenme stratejileri öğrencilerin daha bağımsız, özerk ve yaşam boyu öğrenen olmalarını sağlar” (Oxford, 2003).

Sonuç olarak, Fransızca öğretmen adaylarının dil öğrenmeye başladıkları ilk dönemden itibaren bu stratejilerin etkin kullanımı ile ilgili sistemli çalışmalar yapılması yararlı olabilir. İlk aşamada, hangi stratejilerin kimler tarafından ve hangi sıklıkta tercih edildiğini belirledikten sonra, ikinci aşamada öğrencilere Y.D.Ö.S.ni etkili ve amaca uygun şekilde kullanma becerisi kazandırmaya yönelik alıştırmalar ve etkinlikler derslerle bütünleşik olarak ya da ayrı seanslar halinde yapılabilir. Son aşamada ise bu bilgilenmenin öğrenenlerin başarısı ve güdülenmesi üzerinde olumlu bir etkisi olup olmadığını kontrol etmek amacıyla görüşme, anket gibi bilgi toplama araçlarına başvurulabilir. Y.D.Ö.S.ni etkili, bilinçli ve amaca uygun biçimde kullanmayı öğrenmek Fransızca Yabancı Dil öğrenme/öğretme süreci üzerinde olumlu yönde etki yapabilir. Böylece öğretim faaliyetlerinin ‘öğretmek’ genel amacına yönelik olarak değil, ‘öğrenmeyi öğretmek’ amacını da kapsayacak şekilde planlanmasının ve uygulanmasının öğrenme/öğretme sürecini daha etkili kılmaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları: Sık kullanılan istatistiksel analizler ve açıklama SPSS çözümleri*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Bekleyen, N. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımı. *Dil Dergisi*, 132, 28-37.
- Blest, D. C. (2003). A new measure of kurtosis adjusted for skewness. *Australian & New Zealand Journal of Statistics*, 45, 175-179.
- Breen, M.P. (Ed.) (2014). *Learner contributions to language learning: New directions in research*. New York: Routledge.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cesur, M. O. ve Fer, S. (2007). Dil öğrenme stratejileri envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması nedir?. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4, 2, 49-74.
- Chakravarti, I., Laha, R. & Roy, J. (1967). *Handbook of methods of applied statistics*, John Wiley and Sons 1. 392-394.
- Chamot, A. U., Barnhardt, S., El-Dinary, P., & Robbins, J. (1996). Methods for teaching learning strategies in the foreign language classroom. In R. Oxford (Ed.), *Language*

- Learning Strategies Around the World: Cross-cultural Perspectives* (pp. 175-188). Manoa: University of Hawaii Press.
- Chamot, A. U., & O'Malley, J. M. (1996). Implementing the cognitive academic language learning approach (CALLA). In R. Oxford (Ed.), *Language Learning Strategies Around the world: Cross-cultural Perspectives* (pp. 167-174). Manoa: University of Hawaii Press.
- Cyr, P. (1998). *Les Stratégies d'apprentissage*. Paris: Cle International.
- Cohen, A.D. (2014). *Strategies in learning and using a second language*. (2nd ed.) New York: Routledge.
- Çokluk, Ö., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Defays, J. M. (2003). *Le Français langue étrangère et seconde: enseignement et apprentissage*. Sprimont: Mardaga.
- Green, J. & Oxford, R. L. (1995) A closer look at learning strategies, L2 proficiency, and gender. *TESOL Quarterly*, 29, 261-297.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Anakara: Nobel.
- Liyanage, I. & Bartlett, B. J. (2012). Gender and language learning strategies: Looking beyond the categories. *The Language Learning Journal*, 40, 2, 237-253.
- Ma, R. & Oxford, R.L. (2014). A diary study focusing on listening and speaking: The evolving interaction of learning styles and learning strategies in a motivated, advanced ESL learner. *System*, 43, 101-113.
- Mc Donough, S. M. (1995). *Strategy and skill in learning a foreign language*. London: Edward Arnold.
- Nunan, D. (1999). *Second language teaching & learning*. Boston: Heinle & Heinle Publishers.
- O'Malley, M., Chamot, A. U., Stewner-Manzanares, G., Kupper, L. & Russo, R. P. (1985a). Learning strategy applications with students of English as a second language. *TESOL Quarterly*, 19, 557-584.
- O'Malley, M., Chamot, A.U., Stewner-Manzanares, G., Kupper, L. & Russo, R. P. (1985b). Learning strategies used by beginning and intermediate ESL students. *Language Learning*, 35, 21-46.
- O'Malley, M., Chamot, A. U. & Kupper L. (1989). Listening comprehension strategies in second language acquisition. *Applied Linguistics*, 10, 418-437.
- O'Malley, J. M. & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oxford, R. L. & Nyikos, M. (1989). Variables affecting choice of language learning strategies by university students. *The Modern Language Journal*, 73, 291-300.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: what every teacher should know*, Boston: Hinle&Hinle Publishers.
- Oxford, R. L. (2003). Language learning styles and strategies: an overview, *Gala*, 1-25. Retrieved from <http://web.ntpu.edu.tw/~language/workshop/read2.pdf>

- Oxford, R. L. (2011). Strategies for learning a second or foreign language. *Language Teaching*, 44, 167-180.
- Porcher, L. (1995) *L'Enseignement des langues étrangères*. Paris: Hachette.
- Rubin, J. (1975). What the 'good language learner' can teach us. *TESOL Quarterly*, 9, 41-51.
- Tardif, J. (1992). *Pour un enseignement stratégique: L'apport de la psychologie cognitive*. Montréal: Les Éditions Logiques.
- Yapıcı, G. E. ve Bada, E. (2004). Language learning strategies of EFL learners, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 2. Retrieved from <http://sbeski.cu.edu.tr/dergi.asp?dosya=16310>